

песников избор

Васа Павковић

ПОМАЛО ЗАБОРАВЉЕНО

Одувек су ми слике биле веома важне.

Можда најважније.

Враћајући се овим својим раним песмама, песмама из прве две књиге, *Калеигоскоја* (1981) и *Ојсесије* (1985), помало се враћам тим сликама, мистериозним. И у доцнијим књигама сам, наиме, градио слике, пловио по њима и за њима, градећи песме, али ми се чини да су ове песничке слике, тајанствене пореклом и за мене самог, на јасан начин биле свежије од оних потоњих, у којима сам стабилизовао стратегију писања. И можда написао неке боље песме.

Читајући их, немам илузију да могу обновити свет и свест младог човека који их је градио, у *Калеигоскоју*, после повратка из војске, очеве смрти, женидбе, а у *Ојсесији*, после уходавања у професионални избор, институтски рад на Речнику, у колотечине књижевног живота, рођење кћери... Кад још нисам слутио да ће бављење књижевном критиком зинути да ме прогута у мојим песничким и прозним трагањима...

Одакле су стигле те слике?

Појединачно и генерално, не знам, мада у некима слутим фрагменте снова или визија, делиће крхотина прочитаних књига, одгледаних филмова и уметничких слика, чутих ритмова и мелодија...

Сада, после скоро четврт века, откако сам почео да пишем песме с намером да их објављујем, понекад сањам неки од фрагмената, забем-

лежених или незабележених песничких слика: ноћас сам, наднесен над огромним буретом од стакла, испуњеног чистом водом, почео да пљуцкам крв, која се растварала и нестајала, бледећи кроз мрљице у тој чистој води. Пре неколико недеља сам, стиснувши је, у свести која је делимице знала да сања или машта, гурнуо песницу кроз камен Зида плача.

Можда је требало да пишем песме од голих слика, кошмарних и ексцентричних?

Можда је требало да их остављам иза себе као херметичке кутије у којима нема ваздуха ни светла?

У *Телесној сѝрасѝи*, сећам се и не проверавам, постоји једна тајанствена песма без врата и прозора, коју сам забележио крајем 80-их, устајући дубоко у ноћи, из сна, и бележећи на папиру речи чуће у бесвести. Можда је требало да више посећујем ту кутију од црне чоколаде?

Али ко то да зна?

(почетак јуна 2003)

ЛЕТО У СТОНУ

Одвалио се брод:
тоне ли тоне.
Низ Саргаско, низ Јаванско.

То посматрали филипински
гусари:
један исукао нож,
забио у вену – не своју –
већ заробљене списатељице
еротских романа.
Напио се крви,
а потом сишао у кајиту
и дуго густирао „Млет. Трг”.

Одвалио се тако, део времена,
тонући заплонио
ка Јадранском,
ка Стону.

ШАТАН – ДИВНО ИМЕ!

Модре цитаделе у олуји.
Златни гуштер на
осушеној лобањи
фрањевца.
И црно вино.

Мало даље,
собица, скривени ужас,
у мрачном углу,
девојка.
Гризе прсте
у трудовима.

Шатан!

1492.

Црвени паж умире на степеништу
док ловачки пси јуре за атентатором.
1492.

Необично дуга јесен,
прве вести о поразу наше војске
у Малој Азији,
вожња по језеру у сутон.

Неко изненада у планину,
слушкиње зашапућу:
црне ласте над језером
у смирај.

1492.

ДЕЛВО

Цртеж копљастог витеза
који се устремљује ка трудном трбуху.
Пале се светиљке у авенији.

Миришу кутијице у које бирачи
убацују плаве социјал-демократске
листиће.

Илегиалац затворен у мрачној комори
будим се: спавам Делво.

АРАБАИЈА

Симболика распорене арапске утробе,
у женском намастиру, на Синају.

Злочини о којима маштам, док листам
Бодлеров *Сјлин*.

Традиција о коју се сатирем,
преправке које се кваре.

Али то није живот!
То није: снађи се како умеш!
То није: граби, граби, граби!

Тамни Декартова статуа,
младачачке маље, урне,
фашистичко дивљање у жутом.

Али то није оно што би требало,
што би требало, требало рећи!
Недељна супа – Манастир на Синају.

ЛАСТЕ

Из дубине океана излећу ласте.
Прште крици у висини.
Одисеј.

Врућ, летњи дан.
Лед у златастој чаши.
Осмехујеш се, жмиркаш, листаш
формуларе.
Затим: записујеш

регистарске бројеве грешника.
Ноћима, по жилету, клизиш.
Дуж океана.
Посматраш. Ласте.

НЕБО

Небо, нешце осуто злаћаним прахом
облака –

слично се испод стола у мензи
размене забрањене књиге.

Тај сјај вучјег крзна –
заборављен псећи ланац –

Слично умире Бранко у
Јерменском манастиру:

„Већ нека је,
кад инако није!”

ХЛАДНО

Пегице на перју чворка
заспалог у леду
– цркотине –
Заборављен у мочвари
прошлог лета
 плен
хладноћа
изрибаних ходника касарне –
капларски лавез
одјекује
кроз укиселу спаваону.

О КЛАСИКУ

Он као умире у лифту загрцнут.
Изнад главе светлуцају бројеви
пада: 18... 14... 7... 2...

приземље.

Мало потом: стоји испред окна:
задовољавајући се.

Улицом кроз жуту измаглицу
трче калуђерице за клупчетом.

Сада: дуби на глави
док физикалац отвара вратанца
велике пећи
и грицкајући лулу насмехнуто
баца још влажне кучиће
у пламен.

ИСПОМОЋ

Поређани по колосецима
дрежде бакарни носорози.

Тако мирише Индија –

Такви су Хималаји,
Такав је Хиндукуш.

– Пролазиш *йредсобље* ...

Дивљам: Такав је реп Амазона,
Такво је Филипинско море.

– Улазиш у собу...

– Живота ти, дођи, помози ми!

КРВАВЕ МРЉИЦЕ

*Не постоји поезија,
постоје песници само
(шљам божији),
каже, потом силази у кајиту
и дуго густира Шекспира.*

(То си већ негде чуо?)

Али, намећу се кржаве мрљице
архипелага,
на папирној марамици,
баченој у мезанину.

ТАМНО КРИЛО И ЊЕМУ СЛИЧНО

Како залебди смрт?

Као црно крило ноћи –
плашт дрхтурући пада на бебино лице.

Како хвата друсло тело почетнице?

Уз кричање, уз врисак
милион врста удаљен –
као олистали брезик
и рибњак
и А. П. Чехов
док лови златне караше.

Како, дакле, приступа смрт?

Пажљиво, грабежљиво:
пацов који ће голупчићима
у сну попити очи.

ПОРНОГРАФСКЕ СЛИКЕ

На персијском: пуно препланулих тела,
женки и мужјака.

Мноштво ознојаних лица,
мрежица гениталија,

капље.

Јужно воће:

банане и расечен нар,
наранџа која цепа
светлост:

у пластичним судовима
топлих пастелних боја.

Иза прозора,
умире златна јесен.

Брзи копулативни покрети,
алви: задњица.

Измрвљени колачи,
вишње
на кожи.

Једна мантија,
заборављена у потходнику.